

Önsöz

YAŞAMAK İÇİN, BESLENMEYE muhtaç haldedir insan. Ve âlemler Rabbi, onu yarattığı gibi, onun hayatının devamını sağlayacak; vücudunun bütün ihtiyaçlarına karşılık gelecek gıdaları da yaratmıştır. Vücudumuzun en ücra köşesindeki hücrelerin dahi ihtiyacına cevap verdiği gibi; göze hoş görünen, kokusu hoş, dile tat veren gıdalar hem de.

Her biri insanın bir ihtiyacına cevap veren binlerce, belki milyonlarca gıda içerisinde, insan için, yaştan yaşa, mevsimden mevsime, bölgeden bölgeye farklılık görür gözlerimiz.

Yeni doğan bebeğe, ihtiyacı olan bütün maddeleri içeren en öz gıda olarak, anne sütü sunulur meselâ.

Yaz sebzeleri bedenimizin yaz şartlarında, kış sebzeleri de kış şartlarında ihtiyaç duyduklarını içerir. Eriğin baharda, kirazın yaza geçilirken, karpuzun yazda, ayvanın sonbaharda, portakalın kışta bize sunulması, yine bu hikmete binaendir.

Dahası, dünyanın her bölgesinde, insanın o bölgede özellikle ihtiyaç duyduğu maddeleri içeren gıdalar yaratır Rah-

mân-ı Rahîm. öllerin vahalarında, tropikal bölgelerde, soğuk diyarlarda ayrı ayrı meyveler yaratılıyorsa, işte bu sebeptendir.

Hepsi ayrı bir ihtiyaca karşılık gelen ve hepsi de ayrı bir görünüm, şekil, renk, koku ve tat içeren bütün bu gıdalar arasında, bir de ‘temel gıdalar’ diye tanımladığımız gıdalar vardır. Buğday, pirinç, patates, hurma... derken, her bir iklimde o iklimde yaşayan insanların ihtiyaç duyduğu ana besin unsurlarını içeren temel gıdalar...

Sözün kısası, vücudumuzun beslenmesi için dünya sofrasında önümüze serilen gıdalarda çokluk ve çeşitlilik, öylesine ve rastgele değildir. Hikmet yüklü bir çeşitliliştir karşımızda olan.

Manidardır, bu durum, insanın maddî bedeni için geçerli olduğu kadar, manevî bünyesi için de geçerlidir. Hakikatin farklı bir yüzü, ayrı bir veçhesi denk düşer manevî bünyemizin ayrı ayrı ihtiyaçlarına. İnsanın bir manevî kış hengâmında ihtiyaç duyduğu manevî gıdalarla, bir manevî yaz rehabetine kapıldığında alacağı manevî gıda aynı değildir meselâ.

Diğer taraftan, hangi manevî mevsimde, hangi imtihanda ve hangi ruh halinde olursa olsun, insanın sürekli alması gereken hakikat rızıkları da vardır. Velhasıl, manevî bünyemizin gıdalarının bazısı kiraz gibi her bahar; bazısı ekmek gibi, su gibi her gün; bazısı hava gibi her an almamız gereken gıdalar mesabesindedir...

Her biri mü’minler için şifa ve rahmet olan Kur’ân sûrelerine de böyle bakmamız pekâlâ mümkün, hatta gereklidir. Her sûre, insanın manevî bünyesi için ayrı gıdalar, ayrı bir şifa ve rahmet taşır. Bazı vakitler celâl ve uyarı yüklü bir sûre, başka bazı zamanlar ise cemel ve müjde yüklü bir sûre gıdamız ve şifamız olur meselâ.

Ama bir de, ekmek gibi, su gibi, hatta hava gibi her gün ve her an muhtaç olduğumuz manevî gıda ve şifaları bize taşıyan; hâfızaya alınması ve hatırlanması nisbeten kolay Kur’ânî gı-

dalar vardır: kısa sûreler yani. Bakara gibi iki cüzü aşan, Nisâ gibi iki cüze yaklaşan, Şuarâ ve Sâffât gibi ikiyüz civarında âyet içeren sûreler yanında, bazıları bir satıra sığabilen, birkaç âyetten ibaret kısa sûreler...

Kur’ân’ın bütün sûrelerini bütün mânâlarıyla hâfızasına taşımaktan geri kalabilen; alsa da unutabilen insanı, bu kısa sûrelerle en temel manevî gıdalardan hiçbir zaman mahrum bırakmaz âlemler Rabbi. Kur’ân’da Bakara’yla birlikte Kevser, Âl-i İmran’la birlikte İhlas, Arâf’la birlikte Asr da birer sûre ise sebebi, rahmet yüklü bu ilâhî hikmettir. Rahmân-ı Rahîm, en temel manevî gıdaları, hâfızası en zayıf mü’minin de ezberinde tutup günde beş vakit namazında okuyabildiği bu kısa sûrelere dercetmiştir.

Bu açıdan kısa sûreler, insanın her zaman ihtiyaç duyduğu manevî gıdaları içeren bitimsiz anlam bahçeleri veya denizleri hükmündedir.

Her gün, âlemler Rabbinin kulları olarak kılmakla emrolduğumuz beş vakit namazın her rekatinde okuduğumuz Fâtiha, ‘ümmü’l-Kitab’ olarak, en birinci örneğidir bunun. Yedi kısa âyetten ibaret bu sûrenin içerdiği mânâlar üzerine yazılan tefsirlerin hacmi, yediyüz cildi de geçer haldedir. Dört âyetten ibaret İhlas, üçer âyetten ibaret Kevser ve Asr sûreleri için de benzer bir durum geçerlidir.

Kısalıkları dolayısıyla mü’minler kolayca ezberleyip namazlarda okuyabildiği için ‘namaz sûreleri’ diye de anılan bu sûreler, dikkatle bakılırsa, hiç unutmamamız gereken hakikat dersleri içerir. En başta tevhidi ders verip, O’nun huzurunda O’ndan başkasına yönelme, O’ndan başkasından medet arama ve O’ndan başkasına kulluğa kalkışma yanlışına karşı uyarır bu sûreler bizi. Kıyameti, Hesap Gününü, dünyanın faniliğini, dünyalık mal sevdasının ne kadar da aldatıcı olduğunu, rızkın O’ndan geldiğini bildirir ve bizi rızkı O’ndan bildiğimizin bir teyidi olarak infaka davet eder. Manevî bünyemizin sıhhatini

koruması veya sıhhat bulması için elzem olan hava gibi, su gibi, ekmek gibi hakikatleri her gün, her namazda, her rekatte bize hatırlatır.

Elinizdeki kitap, kabının ve kabiliyetinin müsaade ettiği kadarıyla Kur'ân ülkesinde yolculuklar yaşamaya çalışan bir mü'minin bu kısa sûrelerin sınırsız dünyalarından devşirdiği notları içeriyor.

“Kur'ân Okumaları” dizimizin beşinci kitabı olarak *Kısa Sûrelerin Sınırsız Dünyaları*, bu sûreler üzerinde düşünme, bu sûreleri anlama gayreti de taşıyarak okuma, yaşadığımız hayatı bu sûrelerle yüzleştirme ve bir istikamete kavuşturma noktasında bir hizmet görebilirse, ne mutlu bize...

METİN KARABAŞOĞLU

Erenköy, 29 Mayıs 2013

Teşekkür ve i'tizar

KISA SÛRELERİN SINIRSIZ DÜNYALARI, yaklaşık yirmi yıldan beri, başarabildiğimiz kadarıyla Kur'ân'ı hayatın içinde anlama, hayatlarımızı Kur'ân'la yeniden tanımlama ve anlamlandırma çabamızın kısa sûrelerle ilgili notlarını içeriyor.

“Kur'ân Okumaları” dizimiz yeni bir formatla yeniden yayına hazırlanırken kısa sûreler üzerine böyle müstakil bir kitabı ortaya çıkarmamız noktasındaki ısrarı, gayreti ve teşviki için, sevgili çalışma arkadaşım, genel yayın yönetmenimiz Ali Erdoğan'a hususî bir teşekkür borçluyum.

Onunla birlikte, yayınevimiz bünyesinde hem bu kitabın, hem “Kur'ân Okumaları” dizisinin yayın sürecinde emeği geçen her kademededen arkadaşımıza da teşekkür ediyorum.

Bütün aile efradına ve yol arkadaşlarıma da, kitaplarımızın günyüzüne çıkma sürecinde gösterdikleri teşvik, sabır ve katkılarından dolayı teşekkür borcumu bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Diğer taraftan, bu kitapla ilgili olarak birkaç özür de beyan etmem gerekiyor.

İsterdim ki, bu kitapta Âdiyât gibi, Şems gibi kısa sûrelere dair de notlar yer alabilirdi. Ama olmadı, yazamadım.

Yine isterdim ki, sûrelerin tamamı üzerine, tıpkı Fâtîha için olduğu üzere, sûrelerin mucizeliğinin en birinci nişanesi olarak ‘nazm-ı mâânî’yi, yani ‘anlamdizimi’ni esas alan yazılarla ilerleyebileyim. Ancak, yalnızca bazı sûrelerde bu çizgide ilerlerken, başka bazı kısa sûrelerde âlemimize açılan bir veya birkaç noktaya değinmekle yetindik.

Diğer taraftan, bu kitapta yer alan yazıların, yirmi yıla yakın bir zaman diliminde yazılıp biraraya gelmiş olmasından dolayı, üslup ve dil farkları muhakkak vardır. Bu farklılık, kitabın sayfaları arasında ilerlerken okuyucularımızın manevî damaklarında yer yer kekremsi bir tad bırakacaksa, şimdiden özür diliyorum.

Bu kitabın içinde yer alan yazıların bir kısmı ilk defa bu kitapla günyüzüne çıkıyor. Bir kısmı ise, yeniden yayına hazırlanmasından önceki haliyle “Kur’ân Okumaları” dizisinin üç kitabına yayılmış haldeydi. Bu sebeple, dizimizi önceki haliyle okuyan dostlarımızdan özür diliyorum. Dizimiz içerisinde ‘kısa sûreler’ üzerine müstakil bir kitabımızın varolması adına, bu noktada bizi anlayışla karşılayacaklarını ümit ediyorum.

Birinci Bölüm:

Fâtîha’yla gelen açılışlar